

LESSIUS – DEPARTEMENT INDUSTRIËLE WETENSCHAPPEN

CAMPUS DE NAYER

Academiejaar 2011-2012

Specialisatie-opleidingsonderdeel

ONDERNEMEN

JURIDISCHE ASPECTEN

Master IW

Chemie, Bouwkunde, Elektromechanica en Elektronica

24/10/2011 - 07/11/2011 – 14/11/2011 – 21/11/2011

Docent : Mario DEKETELAERE

LEEREENHEID 1

DE (KEUZE VAN DE) ONDERNEMINGSVORM :

EENMANSZAAK versus VENNOOTSCHAP

INHOUD

- **TER INLEIDING : ENKELE ALGEMENE REGELS EN BEGRIPPEN VAN HET HANDELS- EN ECONOMISCH RECHT**
 - A. Handelsrecht en economisch recht
 - B. Daden van koophandel
 - C. Het begrip "handelaar" ("koopman")
 - D. Het begrip "handelszaak"
 - E. De handelsvennootschap
 - F. De onderneming
 - G. Toepassingsgebied van het handelsrecht
 - H. Bewijs in handelszaken
 - I. De rechtbank van koophandel
 - J. Betalingsachterstand bij handelstransacties

- **HOOFDSTUK 1 : DE EENMANSZAAK**
 - A. Verplichtingen bij het opstarten van een eenmanszaak
 - 1. *Toegang tot het beroep van handelaar*
 - 2. *Algemene verplichtingen bij opstart van een eenmanszaak*
 - 3. *Bijzondere opstartverplichtingen*
 - B. Verplichtingen inzake boekhouding en BTW
 - C. Fiscale verplichtingen

- **HOOFDSTUK 2 : DE VENNOOTSCHAP**
 - A. Algemeen
 - B. Rechtspersoonlijkheid
 - C. Oprichting
 - 1. *Materiële vereisten*
 - 2. *Vormvereisten*
 - D. Kapitaal in naamloze vennootschap (NV) en besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA)
 - E. De vennoten
 - F. Identificatie van de vennootschap
 - G. Bestuur en vertegenwoordiging van de vennootschap
 - H. Aansprakelijkheid van bestuurders
 - I. Toezicht en informatieplicht
 - J. De algemene vergadering
 - K. Fusies en splitsingen, inbreng van een algemeenheid of bedrijfstak
 - L. Ontbinding en vereffening

Excursus (nieuw / actueel) : de "BVBA Starter" of "S-BVBA"

N.B. Bijlage bij de syllabus (wordt apart ter beschikking gesteld door de docent) :

- **schema 1 : overzicht van de Belgische gerechtelijke organisatie – de verschillende rechtscolleges**
- **schema 2 : keuze tussen eenpersoonszaak of vennootschap**
- **schema 3 : vergelijkende tabel**
- **schema 4 : kernelementen van de verschillende vennootschapsvormen en de eenmanszaak**
- **begrippenlijst**
- **oefeningen (+ oplossingen)**
- **herhalingsvragen**

TER INLEIDING : ENKELE ALGEMENE REGELS EN BEGRIPPEN VAN HET HANDELS- EN ECONOMISCH RECHT

A. Handelsrecht en economisch recht

- **Handelsrecht** : geheel van rechtsregels die de relaties tussen handelaars beheersen; handelt specifiek over de wetgeving die van toepassing is op handelsrechtelijke verbintenissen ("daden van koophandel") en op handelaars;

Het handelsrecht is afwijkend en bijzonder t.o.v. het burgerlijk recht, en wordt gebundeld in het Wetboek van Koophandel (<-> Burgerlijk Wetboek).

- **Economisch recht** : omvat niet alleen het eigenlijke handelsrecht, maar ook de rechtsregels i.v.m. het overheidsoptreden in het economisch leven (bv. prijzenreglementering, concurrentiemaatregelen, enz.)

Het economisch recht betreft zowel de ondernemingen als de consumenten.
N.B : "B2B" en "B2C"

Deelgebieden binnen het economisch recht :

- **ondernemingsrecht** : geheel van rechtsregels aangaande de oprichting, de organisatie en de werking van de onderneming bij de uitoefening van haar economische activiteiten (cf. vennootschapsrecht, handelstussenpersonen, betalingstechnieken, faillissement en gerechtelijk akkoord)
- **marktrecht** : geheel van regels die ondernemingen moeten respecteren bij het verdelen van goederen en diensten op de markt (cf. eerlijke mededinging, handelspraktijken, consumentenkrediet)

B. Daden van koophandel

1. **Uitgangspunt** : vraag naar onderscheid tussen toepassing handelsrecht en burgerlijk recht

→ *criterium van onderscheid - aanknopingsfactor = "daden van koophandel"*

2. Daden van koophandel

- *Objectieve* daden van koophandel = verbintenissen die van nature commercieel zijn, ongeacht de persoon die ze aangaat
- *Subjectieve* daden van koophandel = verbintenissen van de personen die juridisch als kooplieden of handelaars worden beschouwd

(a) *Objectieve daden van koophandel*

- cf. art. 2 en 3 Wetboek van Koophandel
- onderscheid tussen "afzonderlijke daden" en "ondernemingsgewijze daden" van koophandel
- afzonderlijke daden (reeds handelsrechtelijk bij *éénmalige* verrichting) :
bv.

aankoop van voedingswaren en koopwaren om verder te verkopen of te verhuren; levering van ambachtelijke diensten gepaard gaande met de levering van koopwaar; bank- en wisselverrichtingen; verrichtingen van handelstussenpersonen; trekken van wisselbrieven; uitgeven van effecten aan order of aan toonder

- ondernemingsgewijze daden (slechts handelsrechtelijk bij *herhaling*) :
industriële bedrijvigheden; aannemersbedrijven; dienstverlening door zakenkantoren; inrichten van veilingen; verzekeringsondernemingen; vastgoedmaatschappijen; levering van materiële en immateriële goederen of diensten (water, gas, elektriciteit); dienstverlening door horeca; vervoersmaatschappijen; enz.

(b) *Subjectieve daden van koophandel*

- daden van koophandel rekening houdend met de hoedanigheid van degene die ze stelt;
- weerlegbaar vermoeden dat alle verbintenissen van handelaars handelsrechtelijk zijn, tenzij het tegendeel wordt bewezen;
- idem voor verbintenissen uit onrechtmatige daad

C. Handelaar ("koopman")

- Handelaars of kooplieden zijn de personen die beroepshalve daden van koophandel verrichten.
- "Beroepsmatig" = duurzaam, zelfstandig (niet in dienstverband) en met winstoogmerk
- Het kan zowel om een hoofdberoep als om een aanvullend beroep gaan.
- = "éénmanszaak"

→ Niet-commerciële beroepen

- *vrije en intellectuele beroepen*
- *landbouwers*
- *economische bedrijvigheden van de overheid (« algemeen belang »)*
- *uitz. : bepaalde overheidsbedrijven : NMBS, De Post, ...*

D. Handelszaak (of "éénmanszaak")

- niet wettelijk omschreven begrip
- = geheel van middelen die worden gebruikt om een bedrijf te voeren en cliënteel aan te trekken en te behouden
- cf. art. 2 van de wet van 25/10/1919 betreffende het in pand geven van een handelszaak :

"Het pand omvat het geheel der waarden die de handelszaak uitmaken, met name de klandizie, het uithangbord, de handelsinrichting, de merken, het recht op de huurceel, het mobiliair van het magazijn en het gereedschap, dat alles behoudens strijdig beding. Het mag de aanwezige voorraad opgeslagen waren, tot een bedrag van 50% hunner waarden, omvatten."

- algemeen kunnen we volgende onderdelen tot eenmanszaak rekenen :
 - de handelsnaam
 - de cliënteel
 - het uithangbord of logo
 - het recht op gebruik van de bedrijfslokalen

- de industriële eigendomsrechten (octrooien, merken, licenties)
- de lopende contracten

- materieel (gereedschap, werktuigen, machines)
- de voorraad
- het meubilair
- de boekhouding

- De eenmanszaak bezit geen aparte rechtspersoonlijkheid. Er is geen duidelijke splitsing tussen het privé-vermogen van de handelaar en het vermogen van de zaak

E. Handelsvennootschap

- De handelsactiviteit kan uitgeoefend worden ten individuele titel (cf. eenmanszaak, *supra*) of in het kader van een handelsvennootschap.
- Handelsvennootschappen hebben het stellen van daden van koophandel tot doel (winstoogmerk, commercieel).
- Vennootschappen die het stellen van burgerlijke daden tot doel hebben zijn van burgerrechtelijke aard.
- Bepalend voor het commercieel of burgerlijk karakter van een vennootschap is het statutair doel (niet de werkelijke activiteit).
- Voorwaarden en mogelijkheden : zie hoofdstuk II (verschillende rechtsvormen : NV, BVBA, CV, enz.)
- Een vennootschap heeft rechtspersoonlijkheid (afgezonderd vermogen, eigen naam en adres, bevoegdheid om in rechte op te treden, enz.)

F. "Daden van koophandel" versus "onderneming"

- nood aan nieuw criterium voor toepassingsgebied economisch recht
- in recentere wetgeving worden nieuwe en ruimere begrippen geïntroduceerd :
 "onderneming" (cf. boekhoudwetgeving), "verkoper" (cf. wet handelspraktijken), "onderneming" (cf. Europees economisch recht)

G. Toepassingsfeer van het handelsrecht

- Meerdere wetteksten gebruiken de term "koopman" of "handelaar" (niet alleen het Wetboek van Koophandel).
- Bepaalde handelsrechtelijke technieken (bv. vennootschapsvormen) staan ook ter beschikking van niet-handelaren (cf. burgerlijke vennootschappen).
- In andere wetten spreekt men niet meer van "koopman" of "handelaar" maar van "onderneming" of "verkoper".

H. Bewijs in handelszaken

- In het burgerlijk recht is voor het bewijs van rechtshandelingen die de waarde van 375 euro overschrijden steeds een geschrift vereist. Daarnaast kunnen materiële feiten worden bewezen met "getuigen" en "vermoedens".
 - Schriftelijk bewijs = authentieke of onderhandse akte
 - In het handelsrecht gelden soepeler bewijsregelen tussen handelaars :
 - een handelsverbintenis kan met alle wettelijke bewijsmiddelen worden bewezen (geschrift, getuigen, vermoedens, enz.) – uitzonderingen : bestaan van een vennootschap met rechtspersoonlijkheid, verzekeringsovereenkomst (steeds geschrift vereist)
 - bijzondere bewijsmiddelen : factuur, regelmatig gehouden boekhouding
- * **factuur** (cf. BTW-wetgeving – wet van 28.01.2004):
- aantal verplichte vermeldingen
- N.B. sinds 01/01/2005 is er nog maar één nummer voor de onderneming : het ondernemingsnummer, toegekend door de KBO (zie verder); het vervangt de vroegere inschrijving bij het handelsregister, de btw en de RSZ.
- bewijskracht :
 - (i) in het nadeel van een leverancier kan de factuur als bewijsmiddel worden gebruikt, zowel door een klant-handelaar als door een klant-verbruiker
 - (ii) de leverancier kan zijn facturen in zijn voordeel als bewijsmiddel gebruiken tegen een klant-handelaar op voorwaarde dat die de factuur aanvaardde
- N.B. "algemene voorwaarden"
"elektronisch factureren"

* **boekhouding**

- cf. wet op de boekhouding ondernemingen
- bewijskracht :
 - (i) feitenrechter oordeelt soeverein
 - (ii) de handelaar kan zijn boekhouding enkel in zijn voordeel inroepen in een geding tegen ene andere handelaar
 - (iii) in het nadeel van de handelaar kan de boekhouding ingeroepen worden, zowel door een andere handelaar als door een niet-handelaar
- procedureel gebruik : “overlegging” en “openlegging”

I. Rechtbank van Koophandel

- In elk gerechtelijk arrondissement zetelt een rechtbank van koophandel, meestal bestaande uit meerdere kamers.
- Deze doet - *grosso modo* - uitspraken over geschillen tussen handelaars.
- Samenstelling : 1 voorzitter-beroepsmagistraat, 2 rechters in handelszaken ("lekenrechters")

De rechtbank wordt bijgestaan door een griffier en moet in een aantal gevallen (bv. faillissement) het advies horen van de een magistraat van het Openbaar Ministerie (parket).

- De rechtbank van koophandel is o.m. bevoegd voor :

IN EERSTE AANLEG :

- geschillen tussen handelaars die daden van koophandel betreffen en waarvan het bedrag hoger is dan 1860 euro (de vrederechter is bevoegd voor alle burgerlijke en handelsrechtelijke geschillen waarvan de waarde 1860 euro niet overschrijdt)
- geschillen betreffende wisselbrieven en orderbriefjes (meer dan 1860 euro)
- vorderingen door een niet-handelaar tegen een handelaar aangaande commerciële verrichtingen, voor zover de niet-handelaar dat wenst (b.v. een vordering van de consument op de leverancier) - alternatief : rechtbank van eerste aanleg

- geschillen betreffende handelsvennootschappen
- geschillen betreffende faillissement en gerechtelijk akkoord
- vorderingen inzake zee- en binnenvaart

IN TWEEDE AANLEG

- in hoger beroep beoordelen van handelsgeschillen die in eerste aanleg werden beslecht door de vrederechter
- Procedure :
 - dagvaarding
 - openbare terechtzitting
 - vonnis

Bijzondere procedures :

- * “kort geding” (bewarende en voorlopige maatregelen)
- * “zoals in kort geding” (bv. vordering tot staken op grond van de wet Handelspraktijken)

J. Betalingsachterstand bij handelstransacties

- Wet betreffende de bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties
- Van toepassing sedert 7 augustus 2002
- De wet is van toepassing op handelstransacties tussen ondernemingen of tussen ondernemingen en de overheid (in het kader van aanbestedingen)
- Betalingstermijn :
 - als partijen geen betalingstermijn afspreken, dan moet de betaling gebeuren binnen 30 dagen na ontvangst door de klant van de factuur; staat die datum niet vast of wordt de factuur voor levering verstuurd, dan moet de betaling gebeuren binnen de 30 dagen na ontvangst van de goederen of diensten;
 - indien de partijen wel afspraken maken, dan gelden die afspraken, tenzij ze onbillijk zouden zijn voor de schuldeiser (en dus niet voor de klant).

- Bij laattijdige betaling heeft de schuldeiser bij niet-betaling op de vervaldag recht op een intrest tegen de referentie-intrestvoet vermeerderd met zeven procentpunten en afgerond tot het hogere halve procentpunt. Deze intrest is automatisch verschuldigd; er hoeft geen ingebrekestelling verstuurd te worden.
- Als partijen contractueel andere afspraken maakten, gelden die (tenzij ze onbillijk zouden zijn voor de schuldeiser).
- Los van de intresten heeft de schuldeiser ook recht op een redelijke schadeloosstelling voor alle relevante invorderingskosten die ontstaan zijn door de betalingsachterstand
- Rechtsplegingsvergoeding :
 - sedert 1 januari 2008 trad een nieuwe wet in werking die ervoor zorgt dat de winnende partij van een proces een forfait krijgt van de verliezer voor zijn advocatenkosten;
 - meer bepaald werden de zogenaamde rechtsplegingsvergoedingen sterk verhoogd; concreet worden ze afhankelijk gesteld van de waarde van de vordering; hoe hoger het bedrag van de vordering die voor de rechtbank werd gebracht, hoe hoger de rechtsplegingsvergoeding (RPV);
 - in beginsel kent de rechter de “basisvergoeding” toe (van 150 euro tot 15.000 euro per aanleg); op verzoek van één van de partijen kan de rechter evenwel de vergoeding verminderen, ofwel verhogen, tot wettelijk aangegeven minima of maxima.

HOOFDSTUK 1 :

DE EENMANSZAAK

A. VERPLICHTINGEN BIJ HET OPSTARTEN VAN DE HANDELSACTIVITEIT

1. Toegang tot het beroep van "handelaar"

(a) De vrijheid van handel

- revolutionair decreet d'Allarde (2-17 maart 1791)
- huidige tijd : hoeksteen van het economisch recht van de Europese Unie

(b) Juridische bevoegdheid

- Meerderjarigheid
- Handelingsbekwaamheid (<-> rechtsbekwaamheid)
- Onverenigbaarheden : openbare ambten, functies van algemeen belang (magistraten, ambtenaren, advocaten, gerechtsdeurwaarders, notarissen, enz.)
- Verbodsbepalingen (cf. K.B. nr. 22 van 24 oktober 1934) : bij veroordelingen voor bepaalde misdrijven, bij faillissement, ...

2. De algemene verplichtingen van de handelaar bij het oprichten van de eenmanszaak

(a) Inschrijven in de Kruispuntbank van Ondernemingen (vroeger : "De inschrijving in het Handelsregister")

- Sedert 1 juli 2003 is het Handelsregister afgeschaft en vervangen door de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)

cf. de "Kruispuntbankwet" van 16/01/2003 tot oprichting van een Kruispuntbank van Ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen (B.S., 05.02.2003)

- De KBO is een elektronische databank die gegevens over de identiteit van een onderneming opneemt, bewaart, beheert en ter beschikking stelt.
- De gegevens die vroeger waren opgenomen in het handelsregister en ambachtsregister, worden nu opgenomen in de KBO.
- De overheidsdiensten hebben rechtstreeks toegang tot de KBO als centrale gegevensbank en zijn bovendien verplicht om die te raadplegen.
- De **ondernemingsloketten** nemen de taken van inschrijving, wijziging of doorhaling van de ondernemingen over van de griffies van de rechtbanken van koophandel.
- De erkende ondernemingsloketten worden elk jaar door de minister gepubliceerd voor 31 maart (momenteel zijn er 10; de lijst kan geraadpleegd worden op de website van de FOD Economie : www.mineco.fgov.be)
- De KBO bevat twee deelverzamelingen (nl. het "handelsregister en het "rechtspersonenregister")
- Het vroegere handelsregisternummer (bv. HR Antwerpen 55.515) wordt vervangen door een uniek "ondernemingsnummer", bestaande uit 10 cijfers (bv. bestaande bedrijven die reeds over een BTW-nummer beschikken, krijgen het cijfer "0" voor het BTW-nummer : **0491.551.775**)
- Het "uniek" ondernemingsnummer moet worden gebruikt door alle natuurlijke personen, rechtspersonen en verenigingen die in België het zij een handelsonderneming voeren, of als werkgever aan de sociale zekerheid onderworpen zijn, of onderworpen zijn aan de BTW, of als zelfstandige een intellectueel, vrij of dienstverlenend beroep uitoefenen.

- Op alle uitgaande stukken als akten, facturen, aankondigingen, bekendmakingen, brieven, orders, enz. moet het ondernemingsnummer vermeld worden.
- KBO is publiek - een aantal gegevens kunnen door iedereen geraadpleegd worden :
 - het ondernemingsnummer
 - alle stukken die moeten gepubliceerd worden :
 - *in uitvoering van het Wetboek van vennootschappen*
 - *in uitvoering van de wet betreffende de vzw's*
 - *inzake de Europese economische samenwerkingsverbanden*
 - *inzake de faillissementswetgeving*
 - *inzake de boekhouding van ondernemingen*
 - gegevens vereist om na te gaan of een onderneming aan de BTW onderworpen is
 - bijzondere erkenningen of toelatingen voor zover ze het voorwerp uitmaken van een verplichte bekendmaking
- Voor ambachtslieden gold vroeger het "ambachtsregister", thans eveneens geïntegreerd in de KBO
- N.B. Naast het begrip "onderneming" definieert de wet op de KBO ook het begrip "vestigingseenheid" (= plaats die men geografisch kan identificeren met het adres waar een van de activiteiten van de onderneming plaatsvinden); elke vestigingseenheid moet zich eveneens inschrijven en verkrijgt zo een uniek "vestigingseenheidsnummer" (dat in tegenstelling tot het ondernemingsnummer overdraagbaar is)
- N.B. forfaitaire kosten verbonden aan inschrijving in KBO

(b) Houder zijn van financiële rekening(en)

- = wettelijke verplichting (K.B. nr. 56 van 10.11.1967)
- rekeningnummer moet vermeld worden op uitgaande stukken, zoals facturen, brieven, bestelbons, enz. (zoniet zijn wanbetalers u geen nalatighedsinteressen verschuldigd, zelfs niet bij ingebrekestelling; bovendien is deze verplichting strafrechtelijk gesanctioneerd)

(c) Het bekendmaken van het huwelijksvermogensstelsel of niet ?

- handelaars staan met hun hele vermogen in voor de betaling van hun schulden
- een schuldeiser heeft er belang bij te weten op welke goederen uit dit vermogen hij bij wanprestatie beslag kan leggen
- het huwelijksvermogensrecht speelt bijgevolg een belangrijke rol voor gehuwde handelaars (cf. onderscheid tussen 3 stelsels : wettelijk stelsel - stelsel van algehele gemeenschap van goederen - stelsel van volledige scheiding van goederen)
- vroeger moest de handelaar-natuurlijke persoon de gegevens omtrent zijn huwelijkse staat aan het handelsregister meedelen; thans legt de wet op de KBO deze verplichting enkel op in het kader van het verschaffen van het bewijs van de basiskennis bedrijfsbeheer

(d) Het sociaal statuut van zelfstandigen : aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds

- handelaar = zelfstandige
- eigen regeling inzake sociale zekerheid : "sociaal statuut van zelfstandigen"
- aansluiten bij sociale verzekeringskas van eigen keuze
- N.B. ook zaakvoerders, bestuurders en werkende vennoten van een vennootschap worden beschouwd als zelfstandigen en zijn dus onderworpen aan dit statuut

3. Bijzondere startformaliteiten

(a) Basiskennis bedrijfsbeheer

- verplichting voor iedereen die een activiteit wenst uit te oefenen waarvoor een inschrijving als handels- of ambachtsonderneming in de KBO is vereist
- vrijstelling voor titularissen van een dienstverlenend intellectueel beroep (bv. dokters, advocaten -> geregeld door beroepsordes)

- vrijstelling voor personen die een beroep uitoefenen dat krachtens een andere wet gereguleerd is op het vlak van basiskennis van bedrijfsbeheer (bv. vastgoedmakelaar, landmeter-expert, belastingconsulent, verzekeringsmakelaar, bedrijfsrevisor, enz.)
- hoe bewijzen ?
 - door het voorleggen van een getuigschrift of diploma
 - door praktijkervaring

(b) Basiskennis van bedrijfsbeheer plus beroepsbekwaamheid

- doel : waarborgen van voldoende beroepsbekwaamheid
- 40-tal beroepen gereguleerd (in het bijzonder in de sectoren bouw - mechanica - handel en diensten - voeding - textielreiniging)

(c) Een leurkaart voor ambulante activiteiten

- ambulante handel = verkoop op openbare markten, de openbare weg of ten huize van de consument
- machtiging afgeleverd door FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

(d) De beroepskaart voor vreemdelingen (p.m.)

(e) Diverse vergunningen

- Fabriceren en/of in de handel brengen van voedingsmiddelen
 - Vergunning aanvragen bij FAVV, dienst Eetwareninspectie
- Registratie en erkenning van aannemers
 - Registratie als aannemer wijst erop dat de aannemer van bouwwerken in orde is met zijn sociale en fiscale verplichtingen (opgepast : personen die een beroep doen op een niet-geregistreerde aannemer zijn zelf aansprakelijk voor bepaalde sociale en fiscale verplichtingen van de niet-geregistreerde aannemer) - infolijn : FOD Financiën (tel. 02/33.66.999)
 - Erkenning is vereist om bepaalde werken in opdracht van de overheid te kunnen uitvoeren ; de Erkenningscommissie onderzoekt hiertoe de financiële toestand en technische mogelijkheden van de aannemer

- Milieuvergunning (klasse 1,2) of milieumelding (klasse 3)
 - Het uitbaten van ingedeelde hinderlijke activiteiten en/of inrichtingen is onderworpen aan een milieuvergunnings- of meldingsplicht (zie Bijlage 1 Vlarem I : indelingslijst van de hinderlijke inrichtingen)
 - Bevoegde overheid : klasse 1 (Bestendige Deputatie van de Provincieraad), klasse 2 (CBS gemeente) , klasse 3 (CBS gemeente)
 - N.B. ingedeelde inrichtingen moeten exploiteren overeenkomstig de milieuvorwaarden van Vlarem II

- Sociaal-economische vergunning ("handelsvestigingsvergunning")
 - geregeld door de wet van 13 augustus 2004
 - van toepassing op kleinhandelsbedrijven en handelscomplexen (vanaf 400 m² netto handelsoppervlakte)

B. VERPLICHTINGEN INZAKE BOEKHOUDING EN BTW

1. Het voeren van een boekhouding

- = wettelijke verplichting : cf. oud art. 2 Jaarrekeningenwet (thans in Wetboek van vennootschappen dd. 7 mei 1999)
- verschillende regels naargelang de aard en de omvang van het bedrijf (kleine, middelgrote en grote ondernemingen)
- kleine ondernemingen mogen een *vereenvoudigde boekhouding* voeren, terwijl middelgrote en grote ondernemingen een *dubbele boekhouding* moeten voeren

2. BTW-identificatie aanvragen en vervullen van BTW-verplichtingen

- verplichting op grond van art. 4 Wetboek BTW (iedere persoon die geregeld en zelfstandig tegen betaling goederen levert of diensten verricht die in het BTW-wetboek beschreven zijn)
- aangifte van handelsactiviteiten en BTW-nummer aanvragen bij het controlekantoor van de woonplaats; eventueel kan het ondernemingsloket dat in uw plaats doen

- BTW-nummer (cf. ondernemingsnummer) moet worden vermeld op alle documenten die met de zaak verband houden
- Voor sommige beroepen wordt de BTW berekend op een eenvoudige en forfaitaire wijze (belastbare omzet wordt niet bepaald op basis van facturen, maar op basis van aankopen en/of geleverde prestaties), bv. kappers, bakkers, beenhouwers, apothekers, enz.

C. FISCALE VERPLICHTINGEN

➔ In de fiscale wetgeving is een "zelfstandige" iedere persoon die als doel heeft winst te halen uit een nijverheids-, handels, of landbouwbedrijf. Hij exploiteert zijn zaak daarenboven in de vorm van een eenpersoonszaak en hij wordt belast in de personenbelasting (voor vennootschappen geldt daarentegen het stelsel van de vennootschapsbelasting).

1. Voorafbetalingen

- Zelfstandigen (en ook vennootschappen) betalen belastingen ongeveer 1 jaar na sluiting van het boekjaar.
- De administratie laat hen echter toe 4 x per jaar voorafbetalingen (VA) te doen op de vermoedelijke winsten van het lopende jaar (vervaldagen : 10/04 - 10/07 - 10/10 - 20/12).
- Indien geen of onvoldoende VA gebeuren, wordt de belasting verhoogd met een belastingverhoging.
- Beginnende zelfstandigen : vrijstelling van VA gedurende drie jaar (mits uitoefening in hoofdberoep).

2. Aanvullende belastingen

Zelfstandigen (en ook vennootschappen) betalen naast de directe belastingen ook aanvullende belastingen : gemeentebelastingen, aanvullende crisisbijdrage, milieuheffingen, enz.

HOOFDSTUK II :

DE (HANDELS)VENNOOTSCHAP

A. Algemeen

1. Basisprincipes

- uitgangspunt : handelsactiviteit of onderneming kan worden gedreven door één persoon (cf. eenmanszaak) of door een groep van personen (vennootschap)
- samenwerking tussen meerdere personen laat toe grotere financiële middelen in te zetten en de ondernemingsrisico's te spreiden (*zie ook schema 1 in bijlage : kiezen tussen eenmanszaak en vennootschap*)
- een "vennootschap" is een overeenkomst (contract) waarbij twee of meer personen overeenkomen iets in gemeenschap te brengen met als doel één of meer nauwkeurig omschreven activiteiten uit te oefenen
- oogmerk van een vennootschap : de vennoten een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel bezorgen (tenzij de vennootschapsakte anders bepaalt); de winst wordt verdeeld onder de vennoten
- opmerking : een vennootschap hoeft niet steeds door twee of meer personen te worden opgericht (cf. eenpersoons-BVBA)
- een vennootschap heeft de uitoefening van één of meer nauwkeurig omschreven activiteiten tot doel (art. 1 W.Venn.)
- "handelsvennootschappen" *versus* "burgerlijke vennootschappen"
 - handelsvennootschappen hebben de uitoefening van handelsactiviteiten tot doel (= "koopman", handelaar)
 - burgerlijke vennootschappen hebben een burgerlijke activiteit tot doel

- wettelijk kader : Wetboek van vennootschappen (W.Venn.) - in werking getreden op 06/02/2001 - voorheen : titel IX van Boek I van het Wetboek van Koophandel (vennootschapswet)
- vennootschapstypes (art. 2 §§1 en 2 W.Venn.) :
V.O.F., Comm.V., NV, Comm. VA, BVBA, CVBA, CVOA, ESV, ...
- indien men een handelsvennootschap wil oprichten, moet men kiezen voor één van de vermelde types ("gesloten systeem")
- indien men een vennootschap wil oprichten met een burgerrechtelijke activiteit kan men kiezen voor een maatschap (geen rechtspersoonlijkheid) of voor één van de handelsvennootschapsrechtelijke types

2. Korte schets van de verschillende vennootschapstypes

(zie ook schema 2 in bijlage)

a) de maatschap :

- slechts een overeenkomst
- geen rechtspersoon
- kan een burgerlijk of handelsdoel hebben (BM / CM)
- geen eigen vermogen, enkel onverdeeldheid tussen de vennoten
- BM : vennoten zijn onbeperkt aansprakelijk, voor een gelijk deel
- CM : vennoten zijn opbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk
- maatschap is bij uitstek een personenvennootschap (lidmaatschapsrechten kunnen niet worden overgedragen dan met toestemming van alle vennoten)
- vennootschap gaat teniet wanneer een van de vennoten verdwijnt
- oprichting is vormvrij

b) de V.O.F. (vennootschap onder firma)

- rechtspersoonlijkheid
- vennoten zijn onbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk voor de vennootschapsschulden
- oprichting moet schriftelijk gebeuren (onderhandse akte volstaat)
- oprichtingsakte wordt bij uittreksel bekendgemaakt

c) Comm.V. (commanditaire vennootschap)

- beantwoordt aan V.O.F. waaraan een vennoot (of meerdere) is toegevoegd die slechts tot beloop van zijn inbreng is gehouden : gecommanditeerden vs. commanditair (of "stille" vennoten)
- voor het overige : cf. V.O.F.

d) de BVBA (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid)

- besloten karakter, bestemd voor kleine ondernemingen
- rechtspersoonlijkheid
- opgericht bij authentieke akte
- beperkte aansprakelijkheid (tot inbreng)
- georganiseerd bestuur (orgaanplicht : "zaakvoerder")
- beperkte overdracht van aandelen
- continuïteit van bestuur ("statutair" zaakvoerder)

e) de E.B.V. of EBVBA (eenpersoonvennootschap met beperkte aansprakelijkheid)

- voor eenpersoonsondernemingen
- op te richten onder de vorm van een BVBA
- enkel fysieke personen kunnen een éénpersoons-BVBA oprichten
- op de E.B.V. zijn de regels van de BVBA van toepassing

N.B. nieuw sedert 1 juni 2010 : "BVBA Starter" of "S-BVBA"

f) de NV (naamloze vennootschap)

- kapitaalintensieve vennootschap met open karakter
- wordt bij authentieke akte opgericht
- beperkte aansprakelijkheid (tot inbreng)
- aandelen zijn principieel overdraagbaar
- orgaanplicht : algemene vergadering, raad van bestuur, orgaan van toezicht
- facultatief orgaan : dagelijks bestuur
- beroep op de kapitaalmarkt mogelijk

g) de CV (coöperatieve vennootschap)

- gegroeid uit de 19de eeuwse coöperatieve gedachte
- in de praktijk is echter bij de meeste CV's het coöperatieve ideaal thans afwezig
- CV is een handelsvennootschap met verenigingskenmerken
- oprichting vereist minstens drie leden

- voor de wet van 20 juli 1991 werd de CV gebruikt als "vluchtvennootschapsvorm"
- thans meer stringent geregeld
- twee soorten : CVOA (onbeperkte en hoofdelijke aansprakelijkheid) en CVBA (beperkte aansprakelijkheid)
- CVOA vertoont veel gelijkenis met de V.O.F.
- op de CVBA zijn veel regels van de BVBA en NV van toepassing
- minimumkapitaal CVBA : 18.550 EUR, te volstorten t.b.v. 6.200 EUR
- CV wordt bestuurd door een enkele bestuurder (statuten kunnen echter voorzien in meerdere bestuurders)

h) de Comm. VA (commanditaire vennootschap op aandelen)

- beantwoordt aan een Comm.V., waarbij de rechten van de commanditaireren worden vervangen door aandelen
- op de Comm.VA zijn de bepalingen van de NV van toepassing

i) de tijdelijke handelsvennootschap

- vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid
- geen gemeenschappelijke naam
- heeft één of meer handelsverrichtingen tot doel (bv. uitvoering van een bepaald werk)
- geen afgescheiden vermogen, bestuur door de vennoten (cf. maatschap)

j) de stille handelsvennootschap

- vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, waarbij één of meer personen een belang nemen in de verrichtingen van één of meer anderen die in eigen naam optreden
- oprichting is vormvrij
- deelnemers blijven eigenaar van hun eigen inbreng

3. Indeling van de vennootschappen volgens verschillende criteria

- vennootschappen met of zonder rechtspersoonlijkheid
- vennootschappen met beperkte en onbeperkte aansprakelijkheid
- personen- en kapitaalvennootschappen
- vennootschappen met vast en variabel kapitaal
- vennootschappen met of zonder continuïteit van bestuur
- vennootschappen met winstoogmerk en zonder (of beperkt) winstoogmerk (cf. de V.S.O.)

A. Rechtspersoonlijkheid

- heeft voor gevolg dat de vennootschap door de rechtsorde als zelfstandige juridische entiteit wordt beschouwd
- als zodanig neemt de vennootschap deel aan het rechtsverkeer
- als rechtssubject heeft de vennootschap een eigen vermogen
- de vennootschap heeft een eigen naam, domicilie en nationaliteit
- in het maatschappelijk verkeer treedt de vennootschap op d.m.v. haar vertegenwoordigers
- in vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid komt geen afgescheiden vermogen tot stand

B. Oprichting

→ *rechtshandeling tot oprichting van een vennootschap = overeenkomst*

1. Materiële vereisten

a. *Pluraliteitsvereiste*

- toestemming nodig van minstens twee personen (uitz. BVBA)
- sanctie : nietigheid
- bijzondere vereiste voor CV : toestemming van minstens drie vennoten vereist
- geldt niet enkel bij oprichting, maar tijdens de gehele duur van de vennootschap

b. *Toestemming*

- cf. overeenkomst
- toestemming moet vrij zijn van "gebreken" (dwaling, bedrog, geweld, ...)
- wil om samen te werken ("affectio societatis")
- sanctie : nietigheid

c. *Bekwaamheid*

- cf. burgerlijk recht

d. *Voorwerp en oorzaak*

- voorwerp = toezegging van inbreng door vennoten
- oorzaak = doel van de overeenkomst

- voorwerp en doel moeten geoorloofd zijn (= niet strijdig met openbare orde en goede zeden)
- sanctie : nietigheid

e. Inbreng

- iedere vennoot moet iets inbrengen dat kan bijdragen tot het gezamenlijk doel
- de gezamenlijke inbrengen vormen het vermogen van de vennootschap
- door de toezegging tot inbreng wordt de vennootschap schuldeiser van de vennoot zolang de inbreng niet effectief ter beschikking is gesteld
- inbreng kan bestaan in geld, goederen of arbeidskracht
- inbreng die niet in geld gebeurt = inbreng in natura

f. Winstoogmerk - delen in winst en verlies

N.B. "leeuwenbeding" niet toegelaten

2. Vormvereisten

a. Geschrift (oprichtingsakte en statuten)

Uitz. : oprichting burgerlijke en commerciële maatschap

- voor NV, BVBA, CVBA en Comm. VA : authentieke akte vereist
- voor V.O.F., Comm.V., CVOA : onderhandse akte volstaat

Daarnaast moet meestal ook een financieel plan (met overzicht van de geschatte financiële inkomsten en behoeften gedurende de eerste twee werkjaren) en een bankattest worden voorgelegd

b. Publicatie

- bekendmaking oprichtingsakte via neerlegging uittreksel oprichtingsakte ter griffie van de rechtbank van koophandel
- deze gegevens worden bijgehouden in het vennootschapsdossier ter griffie
- de griffie zorgt voor publicatie in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad*.

C. Kapitaal in naamloze vennootschap (NV) en besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA)

- De BVBA :

- minimumkapitaal = 18.550 EUR, waarvan bij oprichting ten minste 6.200 EUR moet volstort zijn (12.400 bij EBVBA)
- ieder aandeel dat een inbreng in geld vertegenwoordigt moet voor tenminste 1/5 zijn volstort
- aandelen die een inbreng in natura vertegenwoordigen moeten van bij de oprichting volstort zijn
- inbreng van nijverheid (arbeid) is niet mogelijk
- creatie van winstbewijzen is niet mogelijk

(a) *Aard van de vennootschap*

→ Begrip :

"De besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA) is een vennootschap opgericht door een of meer personen die slechts hun inbreng verbinden en waarin de maatschappelijke rechten van de vennoten alleen onder de bij de wet en de statuten bepaalde voorwaarden kunnen worden overgedragen"

→ Kenmerken :

- volkomen rechtspersoonlijkheid - aansprakelijkheid vennoten beperkt tot hun inbreng
- besloten vennootschap - aandelen niet vrij overdraagbaar - geen openbare uitgifte van aandelen
- kan opgericht worden door één enkele persoon (eenpersoons-BVBA)
- meest geschikte vennootschapsvorm voor familiale onderneming

(b) *De oprichting van de besloten vennootschap*

→ Grondvereisten :

- aantal oprichters : één of meer
- maatschappelijk kapitaal van de besloten vennootschap:

- minimum : 18.550 EUR
- waarvan minimum 6.200 EUR daadwerkelijk volstort (12.400 EUR bij EBVBA)
- aandelen waarop in geld is ingeschreven (min. 1/5 gestort) en aandelen die een inbreng in natura vertegenwoordigen moeten volstort zijn

→ Vormvereisten :

- authentieke akte (notaris)
- openbaarmaking (neerlegging ter griffie / publicatie in bijlagen van het Belgisch Staatsblad)

(c) De aandelen van de besloten vennootschap

→ Aard van de aandelen :

- maatschappelijk kapitaal is verdeeld in "gelijke aandelen" met of zonder vermelding van waarde
- geen preferente aandelen mogelijk
- alle aandelen zijn op naam - inschrijving in het vennootschapsregister
- geen winstbewijzen
- obligaties op naam kunnen wel worden uitgegeven

→ Overdracht van de aandelen :

- algemene regel : instemming vereist van tenminste de helft van de vennoten, die tenminste drie vierden van het maatschappelijk kapitaal bezitten, na aftrek van de aandelen waarvan de overdracht wordt voorgesteld
- uitzondering : instemming is niet vereist indien de aandelen worden overgedragen of overgaan aan :
 - een medevenoot
 - de echtgenoot van de overdrager of de erflater
 - bloedverwanten in rechte lijn
 - andere door de statuten aan te duiden personen

- **De NV**

- minimumkapitaal = 61.500 EUR, volledig te volstorten
- ieder aandeel dat een inbreng in geld vertegenwoordigt moet voor tenminste 1/4 zijn volstort
- aandelen die een inbreng in natura vertegenwoordigen moeten binnen de 5 jaar na oprichting van de vennootschap worden volstort
- inbreng van nijverheid (arbeid) is mogelijk, maar komt niet in aanmerking voor de vorming van kapitaal
- creatie van winstbewijzen is wel mogelijk

(a) Aard van de vennootschap (NV)

Definitie : *"vennootschap waarvan het maatschappelijk kapitaal verdeeld is in aandelen, waarin de aansprakelijkheid van de aandeelhouders beperkt wordt tot hun inbreng en waarin de aandelen vrij overdraagbaar en verhandelbaar zijn"*

- kapitaalvennootschap bij uitstek
- maatschappelijk kapitaal is verdeeld in aandelen
- aandelen zijn vrij overdraagbaar en verhandelbaar
- aansprakelijkheid van de aandeelhouders is beperkt tot hun inbreng
- kan een beroep doen op het publiek spaarwezen

(b) Oprichting van de vennootschap

→ Grondvereisten

- aantal oprichters : minstens twee
- maatschappelijk kapitaal : minimum 61.500 EUR
- ten bedrage van 1/4 te volstorten met een minimum van 61.500 EUR
- inbrengen en controleprocedures

→ Vormvereisten

- authentieke akte
- openbaarmaking

(c) De door de NV uitgegeven aandelen en effecten

→ Kapitaalaandelen

- Begrip : = kapitaalaandeel is een vergoeding voor inbreng
- soorten aandelen :
 - met of zonder nominale waarde
 - met of zonder stemrecht
 - op naam of aan toonder
 - preferente en niet-preferente aandelen
- rechten verbonden aan aandelen :
 - financiële rechten (dividend, liquidatiebonus)
 - lidmaatschapsrechten (stemrecht, recht op informatie)
- vorm van de aandelen : gematerialiseerd / gedematerialiseerd (effectenrekening)
- overdraagbaarheid : vrij
 - maar : "aandeelhoudersovereenkomsten", voorkooprechten, goedkeuringsclausules, enz.

→ Winstbewijzen

- vergoeding voor bijzondere prestaties (bv. oprichters)
- geen vergoeding voor inbreng in maatschappelijk kapitaal
- financiële rechten (geen stemrecht)

→ Obligaties

- effecten die worden uitgereikt aan schuldeisers in ruil voor toegestane lening aan de vennootschap
- "beperkt risico"
- vaste rentevergoeding

E. De vennoten

- "vennoten" vs. "aandeelhouders"
- cf. onderscheid personenvennootschappen - kapitaalvennootschappen

F. Identificatie van de vennootschap

(a) naam van de rechtspersoon (fantasiennaam, familienaam) en soortwaardigheid (= rechtsvorm)

- wordt gekozen door de vennoten in de statuten
- indien familienaam : vennootschapstype vermelden
- op alle documenten, akten, facturen, brieven, enz. uitgaande van de vennootschap moet de naam én de rechtsvorm worden vermeld
- bescherming van de naam :
 - * vordering tot naamswijziging
 - * vordering tot schadeloosstelling (art. 1382 B.W.)
 - * vordering tot staking (art. 95 WHPC)

(b) de statutaire zetel = woonplaats van de vennootschap

- wordt vrij gekozen en vermeld in de statuten
- moet vermeld worden op alle stukken uitgaande van de vennootschap
- belang : territoriale bevoegdheid van de rechtbank

(c) de nationaliteit : wordt bepaald door de plaats van de werkelijke zetel

- bepaalt het nationale recht waaraan de vennootschap onderworpen is
- criterium : werkelijke zetel van de vennootschap
- N.B. : "bijkantoren" van buitenlandse vennootschappen in België (geen rechtspersoonlijkheid)

N.B. : het vermogen van de rechtspersoon

= *geheel van goederen (roerende en onroerende), zowel tegenwoordige als toekomstige om het maatschappelijk doel te realiseren*

- enkel de rechtspersoon is eigenaar van zijn vermogen !
- vermogen is een bedrijfseconomische werkelijkheid
- gemeenschappelijke waarborg voor de schuldeisers van de rechtspersoon
- eigen vermogen rechtspersoon wordt in het vennootschapsrecht maatschappelijk vermogen genoemd (<-> maatschappelijk kapitaal)

G. Bestuur en vertegenwoordiging van de vennootschap

1. Algemeen

- een rechtspersoon kan uit haar aard niet zelf daadwerkelijk optreden : beroep op fysieke personen - die de rechtspersoon *vertegenwoordigen* - is noodzakelijk
 - "vertegenwoordiging" is de juridisch figuur waarbij de rechtshandelingen die door een vertegenwoordiger worden gesteld in naam en voor rekening van een ander (de vertegenwoordigde) rechtstreeks aan die ander worden toegerekend
 - interne verhouding tussen vennootschap en haar vertegenwoordigers is een contractuele verhouding van *lastgeving* (mandaat)
 - ten aanzien van derden worden die vertegenwoordigers niet louter als lasthebbers maar als *organen* beschouwd (= "vereenzelviging" met de rechtspersoon")
 - organen van de rechtspersoon :
 - = *de natuurlijke persoon die of het college van natuurlijke personen dat in de organisatie van de rechtspersoon een functie vervult die door de wet wordt bepaald en die voor de rechtspersoon een functie vervult die door de wet wordt bepaald en voor de rechtspersoon beslissingen neemt en rechtshandelingen verricht*
- Bv. zaakvoerder (BVBA), raad van bestuur (NV), afgevaardigd bestuurder

- rechtshandelingen gesteld door een orgaan, worden beschouwd als rechtshandelingen van de rechtspersoon zelf
- naast de organieke vertegenwoordiging, kan de rechtspersoon ook nog worden vertegenwoordigd door lasthebbers die optreden krachtens een *bijzondere volmacht* (bv. een procuratiehouder bij een financiële instelling, een verkoopdirecteur, enz.) : de vennootschap wordt verbonden door de rechtshandelingen die deze personen stellen binnen de perken van hun volmacht

2. De BVBA

- benoeming van één of meer zaakvoerders ("gewone" en "statutaire") via aanduiding in de oprichtingsakte of door de vennoten krachtens de statuten
 - elke zaakvoerder heeft volledige vertegenwoordigingsbevoegdheid
 - de zaakvoerder hoeft geen vennoot te zijn
 - niet-statutaire zaakvoerder kan steeds afgezet worden; hij kan ook zelf ontslag nemen
 - een statutaire zaakvoerder kan slechts afgezet worden na eenparig besluit van de vennoten; indien hij zelf vennoot is, is ook zijn toestemming vereist; de afzetting zal leiden tot de ontbinding van de vennootschap
 - de afzetting van een statutaire zaakvoerder kan wel door één of meerdere vennoten gevorderd worden om "wettige" reden : grof wanbeleid, langdurige ziekte, ...
- bevoegdheden :
 - *intern bestuur*
 - = stellen van alle handelingen om vennootschapsdoel te bereiken
 - *externe vertegenwoordiging* :
 - * blijkt uit de bekendmaking in Belgisch Staatsblad, geen specifieke volmacht nodig
 - * elke zaakvoerder heeft volledige vertegenwoordigingsbevoegdheid
 - * statutair kunnen evenwel meerhandtekeningsclausules bepaald worden

3. De NV

→ Raad van bestuur

- = opperste vennootschapsorgaan
- residuele bevoegdheid : zij is bevoegd voor alle materies die niet volgens de wet aan andere vennootschapsorganen toekomen
- statutaire beperkingen zijn mogelijk, maar hebben uitsluitend interne werking (niet tegenstelbaar aan derden)

→ Het persoonlijk statuut van de bestuurders

- de raad van bestuur is een collegiaal orgaan
- benoemd door de algemene vergadering
- voor een ambtsperiode van hoogstens zes jaar
- herbenoembaar
- identiteit moet openbaar gemaakt worden
- geen specifieke benoembaarheidsvereisten
- ook rechtspersonen kunnen bestuurder zijn
- wel onverenigbaarheden (ambtenaren, magistraten, notarissen, niet in eer herstelde gefailleerden, ...)
- bestuurders zijn zelfstandigen (sociaal statuut zelfstandigen)
- vergoeding : vaste vergoedingen, presentiegelden en tantièmes
- bestuurders zijn afzetbaar zonder vooropzeg en zonder vergoeding

→ De werking van de Raad van Bestuur

- de raad van bestuur telt minstens drie bestuurders
- in principe : optreden als collegiaal orgaan : de raad is het orgaan, niet de individuele bestuurders
- beslissingen worden genomen ter vergadering, na beraadslaging en bij stemming
- *beslissingsbevoegdheid* van de raad van bestuur is niet te verwarren met *taakverdeling* (voor individuele bestuurders)
- vergaderingen worden geleid door de voorzitter, meerderheid van de leden moet aanwezig zijn (quorum) - beraadslaging - stemming
- beslissingen worden getroffen bij meerderheid van stemmen (vereiste van gekwalificeerde meerderheid kan statutair worden bepaald)
- verslagen = "notulen"
- spoedeisende zaken : besluiten kunnen worden genomen bij eenparig schriftelijk akkoord van de bestuurders (niet voor de vaststelling van de jaarrekening)

→ De taken van de Raad van Bestuur

- algemene leiding van de vennootschap
 - = interne organisatie onderneming, taakverdeling personeel, financiering, allerlei dagelijkse rechtshandelingen, enz.
 - interne bestuurstaak vs. externe vertegenwoordiging
 - cf. "lasthebbers" vs "organieke vertegenwoordigers"
- *de bestuursbevoegdheid*
 - in regel is de raad bevoegd om alle beslissingen te nemen, behoudens deze die voorbehouden zijn aan de Algemene Vergadering (bv. wijziging statuten, benoeming van bestuurders, ...)

- in de praktijk : beperking via machtigingsclausules
- sanctie : mogelijke aansprakelijkheid van de bestuurders
- *de vertegenwoordigingsmacht*
 - = tegenover derden en tegenover rechtscolleges
 - cf. techniek van de vertegenwoordiging
 - omvang van de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de raad van bestuur : volheid van bevoegdheid; interne - statutaire - beperkingen zijn niet tegenstelbaar aan derden
 - de uitoefening van de vertegenwoordigingsmacht kan worden toevertrouwd aan een of meer bestuurders die alleen of gezamenlijk de vennootschap in en buiten rechte zullen vertegenwoordigen (cf. statuten !)
 - de vertegenwoordiging door anderen dan bestuurders

→ Het dagelijks bestuur van de NV

- NV kan in haar statuten een "dagelijks bestuur" opnemen, bevoegd voor de afhandeling van de dagdagelijkse en lopende zaken
- = dagelijkse leiding van de NV onder toezicht van de raad van bestuur
- wie ?
 - * *directeur(s)*
 - * *afgevaardigde-bestuurder(s)*

→ Belangenconflicten

- strijdigheid tussen vermogensrechtelijk (eigen)belang bestuurder(s) en belang vennootschap
- naleving van "veiligheidsvoorschriften" : mededeling en verantwoording
- sanctie : aansprakelijkheid en mogelijke nietigheid beslissing(en)

H. Aansprakelijkheid van bestuurders

1. Algemene regels

- Principe : voor fouten in de uitoefening van zijn opdracht is de bestuurder in de eerste plaats aansprakelijk *tegenover de vennootschap*.
- De aansprakelijkheid wegens gebrekkige uitoefening van zijn mandaat is van contractuele aard.
- De bestuurder is aansprakelijk voor loutere bestuursfouten, voor overtredingen van de vennootschapswet of de statuten, alsook voor onrechtmatige daden (art. 1382 B.W.).
- Bestuurders kunnen in bepaalde gevallen ook strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

2. Aansprakelijkheid jegens de vennootschap

- De *actio mandati* (vennootschapsvordering) komt toe aan de algemene vergadering.
- In de praktijk komt het zelden voor dat de vennootschap een vordering instelt tegen het bestuur.
- Sedert de wet van 18 juli 1991 is de minderheidsvordering erkend : voortaan kunnen een of meer aandeelhouders die, hetzij effecten bezitten die ten minste 1% vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel der bestaande effecten, hetzij een gedeelte van het kapitaal vertegenwoordigen t.w.v. ten minste 1.250.000 EUR, de vennootschapsvordering instellen.
- Aan de aansprakelijkheid jegens de vennootschap komt een einde door de *kwijting* of *décharge*, die wordt verleend door de algemene vergadering na goedkeuring van de jaarrekening.
- Door het verlenen van kwijting doet de vennootschap afstand van haar eventuele aansprakelijkheidsvordering.

3. Aansprakelijkheidsgronden

a. Bestuursfouten

Zoals iedere lasthebber staat ook de bestuurder / zaakvoerder in voor de goede uitvoering van zijn opdracht.

De bestuurders staan echter niet in voor het welslagen van de onderneming : dit risico weegt op de vennootschap.

Indien de bestuurders / zaakvoerders falen in hun opdracht, kunnen zij door de opdrachtgever (de vennootschap) ter verantwoording worden geroepen. Deze *actio mandati* kan - zoals reeds aangegeven - ook worden ingesteld door de minderheidsaandeelhouders.

De maatstaf voor de beoordeling van de aansprakelijkheid is de *culpa levis in abstracto* : de handelwijze van de bestuurder zal getoetst worden aan deze van een bekwaam, zorgvuldig en diligent bestuurder, geplaatst in dezelfde omstandigheden (bv. aard van de onderneming, concurrentiepositie, enz.).

De bestuurder kan zich niet verschuilen achter onbekwaamheid of onervarenheid.

Voorbeelden van bestuursfouten : absentisme, verrichten van buitensporige uitgaven, niet afdoende verzekeren, niet vervolgen van een nog vermogend schuldenaar, betalen van een niet-eisbare schuld, verrichten van speculatieve transacties.

Wat het gevoerde beleid betreft, is de beoordeling *marginiaal* (enkel aansprakelijkheid voor kennelijke beleidsfouten).

De aansprakelijkheid voor bestuursfouten is *individueel*. Bij samenlopende fouten van verschillende bestuurders is een veroordeling *in solidum* mogelijk tot de gehele schade.

b. Inbreuk op de vennootschapswetgeving of statuten

De bestuurders zijn hoofdelijk gehouden voor alle schade die voortvloeit uit de overtreding van de vennootschapswetgeving of de statuten. Deze aansprakelijkheid geldt - anders dan die voor bestuursfouten - zowel jegens de vennootschap als jegens derden.

Er is een - weerlegbaar - vermoeden dat de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk zijn.

Voorbeelden : geen bestuursvergaderingen houden, overdreven machtsdelegatie, gebrek aan toezicht, handelen met overschrijding van bevoegdheid, inbreuken op de regels inzake boekhouding en jaarrekening, verzuim om de alarmprocedure in te zetten bij verlies van kapitaal.

c. Onrechtmatige daden

= *Art. 1382 Burgerlijk Wetboek*

De bestuurder staat in voor de schade die zijn onzorgvuldig handelen berokkent aan derden, of zelfs aan de vennootschap (indien het andere fouten dan bestuursfouten betreft).

Voorwaarden : fout - schade - oorzakelijk verband

Bij samenlopende fouten van verschillende bestuurders is een veroordeling *in solidum* mogelijk.

d. Kennelijk grove fout

Ingeval van faillissement waarbij het passief het actief overtreft, kunnen bestuurders van een NV en zaakvoerders van een "grote" BVBA *persoonlijk* en al dan niet *hoofdelijk* aansprakelijk worden gesteld voor het geheel of een gedeelte van het ontoereikend actief indien hun kennelijke grove fout tot het faillissement heeft bijgedragen.

N.B. "grote" BVBA : > 620.000 EUR omzet (excl. BTW) gemiddeld over laatste drie boekjaren voorafgaand aan faillissement en balanstotaal bij het einde van het laatste boekjaar > 370.000 EUR

e. Strafrechtelijke aansprakelijkheid

- Zowel individuele personen (bv. bestuurders) als rechtspersonen (sedert de inwerkingtreding van de wet van 4 mei 1999) kunnen strafrechtelijk veroordeeld worden.
- Rechtspersonen zijn strafrechtelijk aansprakelijk voor misdrijven die hetzij intrinsiek verband houden met de verwezenlijking van hun doel of de waarneming van hun belangen, of die voor hun rekening gepleegd zijn.
- Indien de rechtspersoon verantwoordelijk wordt gesteld wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel diegene die de zwaarste fout heeft begaan, worden veroordeeld.

I. Toezicht en informatieplicht

→ Principes inzake toezicht

- Het toezicht op de financiële situatie van de vennootschap wordt opgedragen aan één of meer commissarissen. Dit toezicht is wettelijk verplicht in de NV, Comm.VA, BVBA en CVBA. In de overige vennootschapstypes wordt het toezicht aan de statutaire vrijheid overgelaten.
- De commissaris wordt benoemd door de algemene vergadering voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.
- De commissaris moet lid zijn van het Instituut van Bedrijfsrevisoren. Hij voert de titel van *commissaris*.
- Indien er meerdere commissarissen worden benoemd, vormen zij een college.
- De commissaris kan zowel een fysieke persoon als een rechtspersoon zijn.
- "Kleine" vennootschappen benoemen ofwel een commissaris ofwel maken zij gebruik van de mogelijkheid om geen commissaris te benoemen. In dit laatste geval heeft elke vennoot een individuele onderzoeks- en controlebevoegdheid.

N.B. : "kleine" vennootschap = vennootschap die voor het laatst afgesloten boekjaar niet meer dan één van de volgende criteria overschrijdt :

- jaargemiddelde personeelsbestand : 50
- jaaronzet, excl. BTW : 6.250.000 EUR
- balanstotaal : 3.125.000 EUR

tenzij het jaargemiddelde van het personeelsbestand meer dan 100 bedraagt.

→ Bevoegdheden van de commissaris

- controle op de financiële toestand van de vennootschap en de regelmatigheid van de jaarrekening, conform de vennootschaps-wetgeving en de statuten
- uitgebreide onderzoeksbevoegdheden : inzage van alle documenten van de vennootschap
- jaarlijks opstellen van een "controleverslag", waarin hij zich uitspreekt over de boekhouding en de jaarrekening, het jaarverslag, de winstbestemming en eventuele inbreuken op de vennootschaps-wetgeving en de statuten

- bij de eindbeoordeling kunnen verschillende houdingen worden aangenomen : goedkeurende verklaring, goedkeurende verklaring met voorbehoud of afkeurende verklaring
- bijwonen van de algemene vergadering

→ Onafhankelijkheid van de commissaris

- de commissaris kan enkel ontslagen worden om wettige redenen, en alleen op voorstel of eensluidend advies van de ondernemingsraad
- de commissaris mag zelf geen ontslag nemen - behoudens ingeval van gewichtige persoonlijke redenen - tenzij ter algemene vergadering en na schriftelijke motivering
- de bezoldiging van de commissaris wordt door de algemene vergadering vastgesteld

→ Aansprakelijkheid van de commissaris

- de commissaris is aansprakelijk jegens de vennootschap voor tekortkomingen in de uitoefening van zijn taak
- deze aansprakelijkheid is contractueel en individueel
- na *décharge* kan de aansprakelijkheidsvordering van de vennootschap niet meer worden ingesteld
- voor overtredingen van de vennootschapswetgeving en de statuten zijn de commissarissen hoofdelijk gehouden, zowel jegens de vennootschap als jegens derden; *décharge* verhindert slechts de vordering van de vennootschap
- de commissaris blijft ook aansprakelijk op basis van het gemeen recht

→ Informatieverstrekking

De informatieplicht van vennootschappen is in de loop der jaren gevoelig uitgebreid.

Vennootschappen moeten jaarlijks een drievoudig informatiedocument opstellen en bekendmaken :

- het jaarverslag
- de jaarrekening
- het controleverslag

N.B. "kleine" vennootschappen moeten geen jaarverslag opstellen

De verplichting tot het opstellen van het jaarverslag rust op de raad van bestuur of op de zaakvoerder. De minimale inhoud ervan wordt geregeld door art. 96 van het Wetboek van Vennootschappen.

Samen met de jaarrekening moet het jaarverslag en het controleverslag worden neergelegd bij de Nationale Bank van België binnen de 30 dagen na goedkeuring van de jaarrekening.

"Kleine" vennootschappen kunnen volstaan met het bekendmaken van de conclusies van het controleverslag. Verder moeten zij de jaarrekening in verkorte vorm meedelen.

J. De algemene vergadering

= orgaan dat binnen de vennootschap formeel het hoogste gezag uitoefent

→ Beginnelsen

De bevoegdheden van de algemene vergadering zijn beperkt tot diegene die haar krachtens het Wetboek van Vennootschappen toekomen :

- beslissingsmacht inzake de inhoud van de statuten
- goedkeuring van de jaarrekening, bestemming van de winst
- verlenen van *décharge*
- benoemen en ontslaan van bestuurders en commissarissen
- wijziging van het kapitaal
- omvorming van de vennootschap

→ De jaarvergadering :

- wordt bijeengeroepen door de raad van bestuur
- de oproeping vermeldt de agenda
- tot het bijwonen van de jaarvergadering zijn gerechtigd : de aandeelhouders, de bestuurders, de commissarissen en obligatiehouders, alsook andere personen toegelaten door de algemene vergadering

→ De buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders

- de algemene vergadering kan te allen tijde worden bijeengeroepen, dus ook naar aanleiding van bijzondere, specifieke omstandigheden of noodzaak (bv. wijziging maatschappelijk kapitaal)

→ De wijziging van het maatschappelijk kapitaal

- de kapitaalverhoging
 - *door nieuwe inbreng*
 - *door incorporatie van reserves*
 - *binnen het toegestane kapitaal*

- de kapitaalvermindering
 - *door terugbetaling aan de aandeelhouders*
 - *tot aanzuivering van verliezen*

K. Fusies en splitsingen, inbreng van een algemeenheid of bedrijfstak

1. Fusies en splitsingen

a. Fusies

- *fusie door overneming* :
 - één van de vennootschappen neemt het gehele vermogen van de andere vennootschap(pen) over
 - "overnemende vennootschap" en "overgenomen vennootschap(pen)"
 - slechts één van de vennootschappen die aan de operatie deelneemt, blijft bestaan

- *fusie door oprichting van een nieuwe vennootschap*
 - alle bij de operatie betrokken vennootschappen houden op te bestaan : hun volledige vermogen, zowel rechten als verplichtingen, gaan over in een door hen nieuw opgerichte vennootschap

b. Splitsingen

- *de splitsing door overneming*
 - het gehele vermogen van een vennootschap gaat over op tenminste twee andere reeds bestaande vennootschappen, waarbij de aandeelhouders van de gesplitste vennootschap aandelen verkrijgen in de vennootschappen die dit vermogen ontvangen

- *de splitsing door oprichting van nieuwe vennootschappen*
 - het gehele vermogen van een vennootschap gaat over op verscheidene nieuw door haar opgerichte vennootschappen, waarbij de aandeelhouders van de gesplitste vennootschap aandelen verkrijgen in de nieuw opgerichte vennootschappen
- *de splitsing die een combinatie is van de twee vorige vormen van splitsing*
 - het gehele vermogen van een vennootschap gaat over op één of meer bestaande vennootschappen en één of meer door haar nieuw opgerichte vennootschappen, waarbij de aandeelhouders van de gesplitste vennootschap aandelen verkrijgen in de vennootschappen die de gesplitste vennootschap overnemen

2. Inbreng van een algemeenheid of bedrijfstak

- De inbreng van een algemeenheid is de rechtshandeling waarbij een vennootschap haar hele vermogen, zowel de activa als de passiva zonder ontbinding overdraagt aan één of meer bestaande of nieuwe vennootschappen tegen een vergoeding die uitsluitend bestaat in aandelen van de verkrijgende vennootschap of vennootschappen.

De inbreng van een algemeenheid heeft van rechtswege voor gevolg dat het geheel van de activa en passiva van de vennootschap die de inbreng heeft gedaan, wordt overgedragen aan de verkrijgende vennootschap(en).

- De inbreng van een bedrijfstak is de rechtshandeling waarbij een vennootschap, zonder ontbinding, een bedrijfstak alsmede de daaraan verbonden activa en passiva overdraagt aan een andere vennootschap tegen een vergoeding die uitsluitend bestaat in aandelen van de verkrijgende vennootschap.

Een bedrijfstak is een geheel dat op technisch en organisatorisch gebied een autonome activiteit uitoefent en op eigen kracht kan werken.

De inbreng van een bedrijfstak heeft van rechtswege voor gevolg dat de daaraan verbonden activa en passiva worden overgedragen aan de verkrijgende vennootschap.

L. Ontbinding en vereffening

De handelsvennootschap blijft rechtspersoon zolang zij niet ontbonden en vereffend is.

De ontbinding betekent niet het einde van de vennootschap : zij wordt geacht voort te bestaan zolang dit voor de vereffening noodzakelijk is.

Volgende gronden van ontbinding worden onderscheiden :

(a) de ontbinding van rechtswege

- het verstrijken van de duur van de vennootschap
- de verwezenlijking of onmogelijkheid van het vennootschapsdoel
- de vereniging van alle aandelen in één hand
- overlijden, onbekwaamverklaring, kennelijk onvermogen of faillissement van één van de vennoten (enkel in personenvennootschappen)

(b) de vrijwillige ontbinding

- de vennootschap kan steeds ontbonden worden door een daartoe strekkend besluit van de algemene vergadering (daarbij moeten de vereisten van quorum en meerderheid nodig voor een statutenwijziging worden nageleefd; in personenvennootschappen is een eenparig besluit nodig van alle vennoten)

(c) de opzegging

- de V.O.F. en de Comm.V. kunnen worden ontbonden door de eenzijdige verklaring van één of meerdere vennoten dat zij niet langer wensen deel uit te maken van de vennootschap
- deze opzegging moet te goeder trouw en niet ontijdig worden gedaan
- indien in de statuten de nodige voorzorgsmaatregelen werden genomen, dan leidt het verdwijnen van een of meerdere vennoten niet tot de ontbinding van de vennootschap
- de eenzijdige opzeg vanwege een vennoot of aandeelhouder wordt door de wetgever voor NV en BVBA uitdrukkelijk uitgesloten

(d) de gerechtelijke ontbinding

- overeenkomstig art. 45 W. Venn. kan de vennootschap, voor bepaalde tijd aangegaan, worden ontbonden indien daartoe "wettige en ernstige redenen" bestaan
- voorbeelden : voortdurende meningsverschillen tussen de vennoten, teloorgang van de samenwerking, misbruik van meerderheidspositie, aanzienlijk verlies van kapitaal in NV en BVBA
- specifieke regeling inzake ontbinding van niet meer actieve (slapende) vennootschappen die verplicht zijn hun jaarrekening neer te leggen :

de rechtbank kan op vraag van ieder belanghebbende (o.a. aandeelhouder, Nationale Bank van België) of van het O.M. de ontbinding uitspreken van een vennootschap die gedurende drie opeenvolgende jaren niet heeft voldaan aan de verplichting om een jaarrekening neer te leggen (tenzij ingeval van regularisatie)

*

Door de ontbinding van de vennootschap dooft de rechtspersoonlijkheid nog niet uit.

De vennootschap blijft bestaan met behoud van haar identiteit, afgescheiden vermogen, organisatie en handelskarakter. Enkel het doel wordt gewijzigd. In plaats van het statutair vennootschapsdoel, treedt nu het vereffeningdoel op de voorgrond : door de ontbinding zijn de activiteiten van de vennootschap erop gericht het eigen vermogen te gelde te maken.

Door de ontbinding worden de bestuursorganen geacht ontslagnemend te zijn. Zij worden vervangen door een bijzonder orgaan van vereffening : de vereffenaar. Meerdere vereffenaars vormen een college.

De vereffenaars worden aangeduid hetzij in de statuten, hetzij door de algemene vergadering.

De vereffenaar maakt het vermogen van de vennootschap te gelde en betaalt de schulden. Het liquidatiesaldo wordt uitgekeerd aan de vennoten, in verhouding tot hun inbreng.

Na de sluiting van de vereffening blijft de vennootschap enkel nog passief voortbestaan.

EXCURSUS (ACTUEEL / NIEUW !) :

DE “BVBA Starter” of “S-BVBA”

De Wet van 12 januari 2010 tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen en tot vaststelling van de modaliteiten van de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid Starter werd op 26 januari 2010 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

Met deze wet werd een nieuwe variant van de gewone BVBA geïntroduceerd: de BVBA Starter, ook wel genoemd starters-BVBA, light-BVBA, 1 EUR BVBA en officieel afgekort S-BVBA. Het uitvoeringsbesluit d.d. 27 mei 2010 werd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 31 mei 2010. Dit uitvoeringsbesluit trad samen met de Wet van 12 januari 2010 in werking op 1 juni 2010.

De BVBA Starter is een maatregel uit het federale KMO-plan dat beoogt om de oprichting van ondernemingen aan te moedigen en om de werkgelegenheid aan te wakkeren. Daarnaast moet de BVBA Starter ook een antwoord vormen op het gebruik van buitenlandse vennootschapsvormen zoals de Limited.

Met de BVBA Starter krijgen beginnende ondernemers de mogelijkheid om van een beperkte aansprakelijkheid te genieten (afscheiding van het privé-vermogen) zonder een groot startkapitaal te moeten verzamelen.

Voor een gewone BVBA is een maatschappelijk kapitaal van 18.550 EUR vereist waarvan 6.200 EUR (12.400 EUR indien slechts één oprichter) volstort dient te zijn op het ogenblik van de oprichting.

Met de BVBA Starter wordt het voor natuurlijke personen mogelijk om met slechts 1 EUR een onderneming op te starten. Startende ondernemers kunnen nu zelf hun maatschappelijk kapitaal kiezen tussen 1 EUR en 18.549 EUR. In ieder geval kan men opteren om slechts een bedrag van 1 EUR te volstorten.

Ter verantwoording van het maatschappelijk kapitaal dat men kiest moet een financieel plan opgesteld worden door een expert. Dit plan moet de middelen die de oprichters hebben voorzien om de levensvatbaarheid van de vennootschap te waarborgen gedurende de eerste twee jaren van haar bestaan verantwoorden. Verder dient het financieel plan minstens de volgende vier delen te bevatten:

- een beschrijving van de op te starten vennootschap
- een geprojecteerde balans
- een geprojecteerde resultatenrekening
- een geprojecteerde vermogensstromentabel

De belangrijkste voorwaarden voor een BVBA Starter kunnen samengevat worden als volgt:

- Enkel voor natuurlijke personen (zowel oprichter(s) als zaakvoerder(s))
- Geen effecten bezitten die 5% of meer van de stemrechten in een andere BVBA vertegenwoordigen
- Maximum vier voltijdse werknemers
- Binnen vijf jaar het kapitaal verhogen tot 18.550 EUR (notariële akte vereist)
- Bijkomende hoofdelijke aansprakelijkheid voor de vennoten na drie jaar voor het verschil tussen 18.550 EUR en het geplaatst kapitaal
- Bij de rechtsvorm steeds uitdrukkelijk "Starter" vermelden op alle officiële documenten
- Het financieel plan moet verplicht opgesteld worden door een financieel expert
- Jaarlijks 25% van de netto-winst reserveren (5% bij een gewone BVBA)

LEEREENHEID 2

BEGINSELEN VAN CONTRACTENRECHT :

- * Verbintenissen uit overeenkomst**
- * Enkele “benoemde” overeenkomsten**

INHOUD

HOOFDSTUK I – VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMSTEN

- A. Definitie en soorten overeenkomsten
- B. Basisbeginselen van het contractenrecht
- C. Geldigheidsvoorwaarden voor het bestaan van de overeenkomst
- D. De interpretatie van overeenkomsten

HOOFDSTUK II - ENKELE “BENOEMDE” OVEREENKOMSTEN

1. KOOP

- 1.1. Definitie
- 1.2. Partijen en voorwerp
- 1.3. Vorm van de koopovereenkomst
- 1.4. De verplichtingen van de partijen

2. HUUR

- 2.1. Definitie en soorten
- 2.2. Algemene regels inzake huur
- 2.3. Bijzondere regels inzake handelshuur

3. AANNEMING

- 3.1. Definitie
- 3.2. Taken van aannemer en architect
- 3.3. Oplevering van de werken

HOOFDSTUK I – VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMSTEN

A. Definitie en soorten overeenkomsten

- Er is sprake van een overeenkomst (contract) als er tussen twee of meer partijen een wilsovereenstemming bestaat om bepaalde rechtsgevolgen te doen ontstaan, ze te wijzigen, ze uit te doven of over te dragen.

- Indeling van de overeenkomsten :
 - consensuele en plechtige overeenkomsten (bv. schenking)

 - eenzijdige en wederkerige overeenkomsten (bv. onbezoldigd mandaat *versus* huur)

 - overeenkomsten om niet en overeenkomsten ten bezwarende titel (bv. schenking *versus* koop)

B. Basisbeginselen van het contractenrecht

- Contractsvrijheid

- Verbindende kracht van de overeenkomst

- Consensualisme

C. Geldigheidsvoorwaarden voor het bestaan van de overeenkomst

a. Toestemming

= wilsovereenstemming betreffende de essentiële elementen van de overeenkomst

- *Gebreken in de toestemming:*

- Dwaling (= onvrijwillig verkeerde voorstelling van de werkelijkheid)
- Bedrog (= aanwenden van listen, kunstgrepen)
- Geweld (= uitoefenen van of bedreigen met fysieke of morele dwang)
- Benadeling (= onevenwicht in de prestaties)

- *Sanctie / gevolgen :*

mogelijke nietigheid van de overeenkomst

b. Bekwaamheid

= handelingsbekwaamheid (<-> rechtsbekwaamheid)

Sanctie : nietigheid van de overeenkomst

Opmerking : onderscheid tussen “relatieve” en “absolute” nietigheid

c. Voorwerp

= concrete rechtsgevolg dat partijen beogen (één of meer verplichtingen om iets te doen, te geven of niet te doen)

Opm.: het voorwerp moet bestaan of minstens kunnen *bestaan*, en moet tevens *bepaalbaar* en *geoorloofd* zijn

d. Oorzaak

= doorslaggevende beweegredenen waarom iemand een overeenkomst aangaat

-> de oorzaak moet een *geoorloofd karakter* hebben

D. De interpretatie van overeenkomsten

- enkel bij twijfel over de juiste inhoud, exacte betekenis ...
- volgens richtlijnen van het Burgerlijk Wetboek

HOOFDSTUK II - ENKELE “BENOEMDE” OVEREENKOMSTEN
--

1. KOOP

1.1. Definitie

De koop is een overeenkomst waarbij een partij (de verkoper) zich ertoe verbindt de eigendom van een zaak over te dragen aan een andere partij (de koper), die zich op haar beurt verbindt daarvoor een prijs te betalen

Kenmerken :

- Eigendomsoverdracht (<-> levering)
 - welbepaalde zaken : door loutere wilsovereenstemming
 - soortzaken : bij individualisatie
- Betaling van een prijs

1.2. Partijen en voorwerp

Cf. geldigheidsvoorwaarden voor het bestaan van een overeenkomst (*supra*)

Opm. i.v.m. "voorwerp" : verkoop van andermans zaak is nietig

1.3. Vorm van de koopovereenkomst

- geen specifieke formaliteiten te vervullen
- loutere wilsovereenstemming volstaat
- het opmaken van een geschrift betreft de bewijsproblematiek
- voor rechtshandelingen met een waarde van meer dan 375 euro is in beginsel een geschrift vereist
- ook bij verkoop van onroerende goederen zijn er tussen partijen geen bijzondere formaliteiten te vervullen (cf. compromis); de formaliteit van de authentieke akte en de registratie daarvan zijn opgelegd voor de tegenwerpelijkheid van de overeenkomst aan derden
- N.B. wel verplicht bodemattest bij opmaken onderhandse akte ("compromis")

1.4. De verplichtingen van de partijen

(a) Verplichtingen van de verkoper

- levering van de verkochte zaak
- vrijwaring voor uitwinning en vrijwaring voor verborgen gebreken
- bijzondere regels : wet van 21 september 2004 betreffende de bescherming van consumenten bij de verkoop van consumptiegoederen

(b) Verplichtingen van de koper

- de prijs en kosten betalen
- de zaak in ontvangst nemen

2. HUUR

2.1. Definitie en soorten

→ *Voorafgaande opmerking : “huur” = huur van goederen (<-> huur van werk, cf. “aanneming”)*

* Een huurcontract (van goederen) is een overeenkomst waarbij een partij (de verhuurder) zich ertoe verbindt tijdelijk aan een andere partij (de huurder), tegen betaling, het genot te verschaffen van een zaak

* *Kenmerken :*

- verschaffen van het genot van een zaak
- tegen betaling van een prijs
- zowel roerende als onroerende goederen kunnen gehuurd worden

* Algemene regels inzake huur (“gemeen huurrecht”) versus specifieke reglementeringen :

- woninghuur
- handelshuur
- pacht

2.2. Algemene regels inzake huur

(a) Verplichtingen van de verhuurder

- het gehuurde goed leveren
- onderhoudsplicht
- “rustig genot”

(b) Verplichtingen van de huurder

- de huurprijs betalen
 - *aanpasbaar in de tijd (indexatie)*
 - *kosten en lasten (werkelijk/forfaitair)*
- gebruik en onderhoud van het goed
- teruggave van het goed
 - *plaatsbeschrijving*
 - *veranderingswerken*

(c) De duurtijd van de huur

- *schriftelijke overeenkomsten gesloten voor **bepaalde** duur*
 - > eindigen pas bij het einde van de afgesproken periode
- *mondelijke of schriftelijk overeenkomsten voor **onbepaalde** duur*
 - > kunnen worden opgezegd (bv. opzegtermijn van één maand)

N.B. “verbreking” van de huur : verbrekingsvergoeding (cf. wederverhuring)

2.3. **Bijzondere regels inzake handelshuur**

(a) Definitie

Handelshuur is een huurovereenkomst waarbij een onroerend goed verhuurd wordt dat in hoofdzaak de bestemming krijgt dienstig te zijn voor een kleinhandel of een ambachtelijk bedrijf. Deze bestemming wordt uitdrukkelijk of stilzwijgend aangegeven bij het sluiten van de overeenkomst of in de loop ervan uitdrukkelijk aanvaard.

Kenmerkend voor een handelshuur is dat er een rechtstreeks contact moet zijn met het publiek in het gehuurde goed.

(b) Huurprijs

- ➔ wordt vastgelegd bij het sluiten van de overeenkomst
- ➔ indexatieclausule

- bij het verstrijken van elke driejarige periode kan de vrederechter de huurprijs herzien (voorwaarde : normale huurwaarde is gewijzigd met minimum 15%)

(c) Verbouwwerken door de huurder

- “kleine werken” (gemeen recht van toepassing)
- werken die de structuur van het gebouw blijvend wijzigen : bijzondere regeling (aanvraag tot de verhuurder richten)

(d) Duurtijd en opzegging

- handelshuur wordt gesloten voor een periode van negen jaar (= regel van dwingend recht)
- partijen kunnen overeenkomen dat de duur langer (niet korter !) zal zijn dan negen jaar (in dat geval is overschrijving vereist in het register van de hypotheekbewaarder)
- de huurder kan de huur beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode (mits opzegging zes maanden op voorhand)
- partijen kunnen ook bij onderling akkoord de huur (vervroegd) beëindigen (authentieke akte vereist of vaststelling door de rechter)
- mogelijkheden voor de verhuurder om de overeenkomst te beëindigen zijn veel beperkter (voorbehoud in de overeenkomst om welbepaalde reden : zelf handel uitoefenen of door familieleden)

(e) Huurhernieuwing

- als de huurtermijn verstreken is, heeft de huurder voorrang op om het even wie om het goed opnieuw te huren, en dat driemaal
- om de huurhernieuwing te verkrijgen, moet de huurder een aangetekend schrijven of deurwaardersexploot richten aan de verhuurder tussen de 18de en de 15de maand voor het verstrijken van de huurperiode

3. AANNEMING

3.1. Definitie

Een **aannemingsovereenkomst** is een overeenkomst waarbij iemand een ander persoon ermee belast een bepaald werk uit te voeren door materiële of intellectuele handelingen te stellen (bv. aanneming van bouwwerken = “bouw”overeenkomst)

3.2. Taken van aannemer en architect

- De architect staat in voor de conceptie van het project, het opmaken van de plannen en het uitoefenen van toezicht.
- De aannemer moet de werken materieel uitvoeren volgens de plannen van de architect en volgens de regels van de kunst.

3.3. Oplevering van de werken

= de rechtshandeling waarbij de bouwheer de werken goedkeurt

➔ meestal gebeurt een “dubbele” oplevering (voorlopige en definitieve), maar dit is niet verplicht

a) Voorlopige oplevering

- vaststellen van de voltooiing van de werken
- akkoord vastleggen over eventuele herstellingen en nog uit te voeren werken
- dus : nog geen definitieve aanvaarding van de werken door de bouwheer

b) Definitieve oplevering

- goedkeuring en aanvaarding van de werken door de bouwheer
- vanaf dit ogenblik kan de bouwheer zich niet meer beroepen op zichtbare gebreken en begint ook de tienjarige aansprakelijkheid van de aannemer te lopen

c) *Tienjarige aansprakelijkheid*

De architect en de aannemer zijn gedurende tien jaar aansprakelijk als het door hen opgerichte gebouw deels of volledig teniet gaat wegens een gebrek in de bouw of door ongeschiktheid van de grond (art. 1792 B.W.).

Opdat de tienjarige aansprakelijkheid toepassing zou vinden, is vereist dat het gaat om een gebrek dat de stevigheid van het gebouw in gevaar brengt. Het doet niets ter zake dat dit gebrek al bij de oplevering en aanvaarding zichtbaar was.

Bv. waterinsijpeling door verkeerde aansluiting van afvoerpijpen; vochtschade muren ingevolge niet aanbrengen verticaal damp scherm, enz.

* * * * *